

Kinh Đại Bát-Nhã Ba-La-Mật-Đa
(Trọn bộ 24 tập)

Hán dịch: Tam Tạng Pháp Sư Huyền Trang
Việt dịch: Hòa Thượng Thích Trí Nghiêm
Khảo dịch: Hòa Thượng Thích Thiện Siêu
Sàigòn 1998

--- o0o ---

Tập 2
Quyển Thứ 40
Hội Thứ Nhất

PHẨM BÁT NHÃ HÀNH TƯỚNG
Thứ 10 – 3

Xá-lợi-tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo, chẳng hành nhãn giới, sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ, chẳng hành tướng nhãn giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhãn giới, sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ thường vô thường, chẳng hành tướng nhãn giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhãn giới, sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ lạc khổ, chẳng hành tướng nhãn giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhãn giới, sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ ngã vô ngã, chẳng hành tướng nhãn giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhãn giới, sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng nhãn giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhãn giới, sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ không bất không, chẳng hành tướng nhãn giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhãn giới, sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng nhãn giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhãn giới, sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng nhãn giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhãn giới, sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ tịch tịnh bất tịch tịnh, chẳng hành tướng nhãn giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ tịch tịnh bất tịch tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhãn giới, sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ viễn ly bất viễn ly, chẳng hành tướng nhãn giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ viễn ly bất viễn ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Xá-lợi-tử! Phải biết đây là Bồ-tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo. Vì sao thế? Xá-lợi-tử! Nhãn giới, nhãn giới tánh không. Sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ; sắc giới cho đến nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ tánh không. Xá-lợi-tử! Nhãn giới này chẳng phải nhãn giới không, nhãn giới không này chẳng phải nhãn giới. Vì nhãn giới chẳng rời không, không chẳng rời nhãn giới. Nhãn giới tức là không, không tức là nhãn giới. Sắc giới, nhãn thức giới và nhãn xúc, nhãn xúc làm duyên sanh ra các thọ cũng lại như vậy.

Xá-lợi-tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo, chẳng hành nhĩ giới, thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ, chẳng hành tướng nhĩ giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhĩ giới, thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ thường vô thường, chẳng hành tướng nhĩ giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhĩ giới, thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ lạc khổ, chẳng hành tướng nhĩ giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ lạc khổ, là

hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhĩ giới, thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ ngã vô ngã, chẳng hành tướng nhĩ giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhĩ giới, thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng nhĩ giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhĩ giới, thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ không bất không, chẳng hành tướng nhĩ giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhĩ giới, thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng nhĩ giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhĩ giới, thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng nhĩ giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhĩ giới, thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng nhĩ giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành nhĩ giới, thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ viễn ly bất viễn ly, chẳng hành tướng nhĩ giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ viễn ly bất viễn ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Xá-lợi-tử! Phải biết đây là Bồ-tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo. Vì sao thế? Xá-lợi-tử! Nhĩ giới, nhĩ giới tánh không. Thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ; thanh giới cho đến nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ tánh không. Xá-lợi-tử! Nhĩ giới này chẳng phải nhĩ giới không, nhĩ giới không này chẳng phải nhĩ giới. Vì nhĩ giới chẳng rời không, không chẳng rời nhĩ giới. Nhĩ giới tức là không, không tức là nhĩ giới. Thanh giới, nhĩ thức giới và nhĩ xúc, nhĩ xúc làm duyên sanh ra các thọ cũng lại như vậy.

Xá-lợi-tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo, chẳng hành tỷ giới, hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ, chẳng hành tướng tỷ giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tỷ giới, hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ thường vô thường, chẳng hành tướng tỷ giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tỷ giới, hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ lạc khổ, chẳng hành tướng tỷ giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tỷ giới, hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ ngã vô ngã, chẳng hành tướng tỷ giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tỷ giới, hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng tỷ giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tỷ giới, hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ không bất không, chẳng hành tướng tỷ giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tỷ giới, hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng tỷ giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tỷ giới, hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng tỷ giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tỷ giới, hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng tỷ giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tỷ giới, hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ viễn ly bất viễn ly, chẳng hành tướng tỷ giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ viễn ly bất viễn ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Xá-lợi-tử! Phải biết đây là Bồ-tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo. Vì sao thế? Xá-lợi-tử! Tỷ giới, tỷ giới tánh không. Hương giới, tỷ thức giới và tỷ xúc, tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ; hương giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ tánh không. Xá-lợi-tử! Tỷ giới này chẳng phải tỷ giới không, tỷ giới không này chẳng phải tỷ giới. Vì tỷ giới chẳng rời không, không chẳng rời tỷ giới. Tỷ giới tức là không, không tức là tỷ giới. Hương giới cho đến tỷ xúc làm duyên sanh ra các thọ cũng lại như vậy.

Xá-lợi-tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo, chẳng hành thiệt giới, vị giới, thiệt thức giới và thiệt xúc, thiệt xúc làm duyên sanh ra các thọ, chẳng hành tướng thiệt giới cho đến thiệt xúc làm duyên sanh ra các thọ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng

hành thiết giới, vị giới, thiết thức giới và thiết xúc, thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ thường vô thường, chẳng hành tướng thiết giới cho đến thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thiết giới, vị giới, thiết thức giới và thiết xúc, thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ lạc khổ, chẳng hành tướng thiết giới cho đến thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thiết giới, vị giới, thiết thức giới và thiết xúc, thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ ngã vô ngã, chẳng hành tướng thiết giới cho đến thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thiết giới, vị giới, thiết thức giới và thiết xúc, thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng thiết giới cho đến thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thiết giới, vị giới, thiết thức giới và thiết xúc, thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ không bất không, chẳng hành tướng thiết giới cho đến thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thiết giới, vị giới, thiết thức giới và thiết xúc, thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng thiết giới cho đến thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thiết giới, vị giới, thiết thức giới và thiết xúc, thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng thiết giới cho đến thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thiết giới, vị giới, thiết thức giới và thiết xúc, thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng thiết giới cho đến thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thiết giới, vị giới, thiết thức giới và thiết xúc, thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ viễn ly bất viễn ly, chẳng hành tướng thiết giới cho đến thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ viễn ly bất viễn ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Xá-lợi-tử! Phải biết đây là Bồ-tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo. Vì sao thế? Xá-lợi-tử! Thiết giới, thiết giới tánh không. Vị giới, thiết thức giới và thiết xúc, thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ; vị giới cho đến thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ tánh không. Xá-lợi-tử! Thiết giới này chẳng phải thiết giới không, thiết giới không này chẳng phải nhĩ giới; vị thiết giới chẳng rời không, không chẳng rời thiết giới. Thiết giới tức là không, không tức là thiết giới. Vị giới cho đến thiết xúc làm duyên sanh ra các thọ cũng lại như vậy.

Xá-lợi-tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo, chẳng hành thân giới, xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ, chẳng hành tướng thân giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thân giới, xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ thường vô thường, chẳng hành tướng thân giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thân giới, xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ lạc khổ, chẳng hành tướng thân giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thân giới, xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ ngã vô ngã, chẳng hành tướng thân giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thân giới, xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng thân giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thân giới, xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ không bất không, chẳng hành tướng thân giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thân giới, xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng thân giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thân giới, xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng thân giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thân giới, xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng thân giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thân giới, xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ viễn ly bất viễn ly, chẳng hành tướng thân giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ viễn ly bất viễn ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Xá-lợi-tử! Phải biết đây là Bồ-tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo. Vì sao thế? Xá-lợi-tử! Thân giới, thân giới tánh không. Xúc giới, thân thức giới và thân xúc, thân xúc làm duyên sanh ra các thọ; xúc giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ tánh không. Xá-lợi-tử! Thân giới này chẳng phải thân giới không, thân giới không này chẳng phải thân giới. Vì thân giới chẳng rời không, không chẳng rời thân giới, thân giới

tức là không, không tức là thân giới. Xúc giới cho đến thân xúc làm duyên sanh ra các thọ cũng lại như vậy.

Xá-lợi-tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo, chẳng hành ý giới, pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ, chẳng hành tướng ý giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành ý giới, pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ thường vô thường, chẳng hành tướng ý giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành ý giới, pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ lạc khổ, chẳng hành tướng ý giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành ý giới, pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ ngã vô ngã, chẳng hành tướng ý giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành ý giới, pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng ý giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành ý giới, pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ không bất không, chẳng hành tướng ý giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành ý giới, pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng ý giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành ý giới, pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng ý giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành ý giới, pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng ý giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành ý giới, pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ viễn ly bất viễn ly, chẳng hành tướng ý giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ viễn ly bất viễn ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Xá-lợi-tử! Phải biết đây là Bồ-tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo. Vì sao thế? Xá-lợi-tử! Ý giới, ý giới tánh không. Pháp giới, ý thức giới và ý xúc, ý xúc làm duyên sanh ra các thọ; thanh giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ tánh không. Xá-lợi-tử! Ý giới này chẳng phải ý giới không, ý giới không này chẳng phải ý giới. Vì ý giới chẳng rời không, không chẳng rời ý giới. Ý giới tức là không, không tức là ý giới. Pháp giới cho đến ý xúc làm duyên sanh ra các thọ cũng lại như vậy.

Xá-lợi-tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo, chẳng hành địa giới, chẳng hành tướng địa giới, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thủy hỏa phong không thức giới, chẳng hành tướng thủy hỏa phong không thức giới, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành địa giới thường vô thường, chẳng hành tướng địa giới thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thủy hỏa phong không thức giới thường vô thường, chẳng hành tướng thủy hỏa phong không thức giới thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành địa giới lạc khổ, chẳng hành tướng địa giới lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thủy hỏa phong không thức giới lạc khổ, chẳng hành tướng thủy hỏa phong không thức giới lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành địa giới ngã vô ngã, chẳng hành tướng địa giới ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thủy hỏa phong không thức giới ngã vô ngã, chẳng hành tướng thủy hỏa phong không thức giới ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành địa giới tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng địa giới tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thủy hỏa phong không thức giới tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng thủy hỏa phong không thức giới tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành địa giới không bất không, chẳng hành tướng địa giới không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thủy hỏa phong không thức giới không bất không, chẳng hành tướng thủy hỏa phong không thức giới không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành địa giới vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng địa giới vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thủy hỏa phong không thức giới vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng thủy hỏa phong không thức giới vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành địa giới vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng địa giới vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thủy hỏa phong không thức giới vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng thủy hỏa phong không thức giới vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành địa giới tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng địa giới tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thủy hỏa phong không thức giới tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng thủy hỏa phong không thức giới tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

không thức giới tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành địa giới viên ly bất viên ly, chẳng hành tướng địa giới viên ly bất viên ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành thủy hỏa phong không thức giới viên ly bất viên ly, chẳng hành tướng thủy hỏa phong không thức giới viên ly bất viên ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Xá-lợi-tử! Phải biết đây là Bồ-tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo. Vì sao thế? Xá-lợi-tử! Địa giới, địa giới tánh không. Thủy hỏa phong không thức giới, thủy hỏa phong không thức giới tánh không. Xá-lợi-tử! Địa giới này chẳng phải địa giới không, địa giới không này chẳng phải địa giới. Vì địa giới chẳng rời không, không chẳng rời địa giới. Địa giới tức là không, không tức là địa giới. Thủy hỏa phong không thức giới cũng lại như vậy.

Xá-lợi-tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo, chẳng hành khổ thánh đế, chẳng hành tướng khổ thánh đế, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tập diệt đạo thánh đế, chẳng hành tướng tập diệt đạo thánh đế, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành khổ thánh đế thường vô thường, chẳng hành tướng khổ thánh đế thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tập diệt đạo thánh đế thường vô thường, chẳng hành tướng tập diệt đạo thánh đế thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành khổ thánh đế lạc khổ, chẳng hành tướng khổ thánh đế lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tập diệt đạo thánh đế lạc khổ, chẳng hành tướng tập diệt đạo thánh đế lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành khổ thánh đế ngã vô ngã, chẳng hành tướng khổ thánh đế ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tập diệt đạo thánh đế ngã vô ngã, chẳng hành tướng tập diệt đạo thánh đế ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành khổ thánh đế tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng khổ thánh đế tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tập diệt đạo thánh đế tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng tập diệt đạo thánh đế tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành khổ thánh đế không bất không, chẳng hành tướng khổ thánh đế không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tập diệt đạo thánh đế không bất không, chẳng hành tướng tập diệt đạo thánh đế không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành khổ thánh đế vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng khổ thánh đế vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tập diệt đạo thánh đế vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng tập diệt đạo thánh đế vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành khổ thánh đế vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng khổ thánh đế vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tập diệt đạo thánh đế vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng tập diệt đạo thánh đế vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành khổ thánh đế tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng khổ thánh đế tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tập diệt đạo thánh đế tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng tập diệt đạo thánh đế tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành khổ thánh đế viên ly bất viên ly, chẳng hành tướng khổ thánh đế viên ly bất viên ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành tập diệt đạo thánh đế viên ly bất viên ly, chẳng hành tướng tập diệt đạo thánh đế viên ly bất viên ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Xá-lợi-tử! Phải biết đây là Bồ-tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo. Vì sao thế? Xá-lợi-tử! Khổ thánh đế, khổ thánh đế tánh không. Tập diệt đạo thánh đế, tập diệt đạo thánh đế tánh không. Xá-lợi-tử! Khổ thánh đế này chẳng phải khổ thánh đế không, khổ thánh đế không này chẳng phải khổ thánh đế. Vì khổ thánh đế chẳng rời không, không chẳng rời khổ thánh đế. Khổ thánh đế tức là không, không tức là khổ thánh đế. Tập diệt đạo thánh đế cũng lại như vậy.

Xá-lợi-tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo, chẳng hành vô minh, chẳng hành tướng vô minh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sầu thán khổ ưu não, chẳng hành tướng hành cho đến lão tử sầu thán khổ ưu não, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành vô minh thường vô thường, chẳng hành tướng vô minh thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sầu thán khổ ưu não thường vô thường, chẳng hành tướng hành cho đến lão tử sầu thán khổ ưu não thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành vô minh lạc khổ, chẳng hành tướng vô minh lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sầu thán khổ ưu não lạc khổ, chẳng hành tướng hành cho đến lão tử sầu thán khổ ưu não lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành vô minh ngã vô ngã, chẳng hành tướng vô minh ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sầu thán khổ

ưu não ngã vô ngã, chẳng hành tướng hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành vô minh tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng vô minh tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sâu thán khổ ưu não tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành vô minh không bất không, chẳng hành tướng vô minh không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sâu thán khổ ưu não không bất không, chẳng hành tướng hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành vô minh vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng vô minh vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sâu thán khổ ưu não vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành vô minh vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng vô minh vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sâu thán khổ ưu não vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành vô minh tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng vô minh tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sâu thán khổ ưu não tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành vô minh viễn ly bất viễn ly, chẳng hành tướng vô minh viễn ly bất viễn ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sâu thán khổ ưu não viễn ly bất viễn ly, chẳng hành tướng hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não viễn ly bất viễn ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Xá-lợi-tử! Phải biết đây là Bồ-tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo. Vì sao thế? Xá-lợi-tử! Vô minh, vô minh tánh không. Hành, thức, danh sắc, lục xứ, xúc, thọ, ái, thủ, hữu, sanh, lão tử sâu thán khổ ưu não; hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não tánh không. Xá-lợi-tử! Vô minh này chẳng phải vô minh không, vô minh không này chẳng phải vô minh. Vì vô minh chẳng rời không, không chẳng rời vô minh. Vô minh tức là không, không tức là vô minh. Hành cho đến lão tử sâu thán khổ ưu não cũng lại như vậy.

Xá-lợi-tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo, chẳng hành bốn tĩn lự, chẳng hành tướng bốn tĩn lự, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn vô lượng, bốn vô sắc định, chẳng hành tướng bốn lượng, bốn vô sắc định, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn tĩn lự thường vô thường, chẳng hành tướng bốn tĩn lự thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn vô lượng, bốn vô sắc định thường vô thường, chẳng hành tướng bốn lượng, bốn vô sắc định thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn tĩn lự lạc khổ, chẳng hành tướng bốn tĩn lự lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn vô lượng, bốn vô sắc định lạc khổ, chẳng hành tướng bốn lượng, bốn vô sắc định lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn tĩn lự ngã vô ngã, chẳng hành tướng bốn tĩn lự ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn vô lượng, bốn vô sắc định ngã vô ngã, chẳng hành tướng bốn lượng, bốn vô sắc định ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn tĩn lự tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng bốn tĩn lự tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn vô lượng, bốn vô sắc định tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng bốn lượng, bốn vô sắc định tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn tĩn lự không bất không, chẳng hành tướng bốn tĩn lự không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn vô lượng, bốn vô sắc định không bất không, chẳng hành tướng bốn lượng, bốn vô sắc định không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn tĩn lự vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng bốn tĩn lự vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn vô lượng, bốn vô sắc định vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng bốn lượng, bốn vô sắc định vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn tĩn lự vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng bốn tĩn lự vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn vô lượng, bốn vô sắc định vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng bốn lượng, bốn vô sắc định vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn tĩn lự tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng bốn tĩn lự tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn vô lượng, bốn vô sắc định tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng bốn lượng, bốn vô sắc định tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn tĩn lự viễn ly bất viễn ly, chẳng hành tướng bốn tĩn lự viễn ly bất viễn ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa.

Chẳng hành bốn vô lượng, bốn vô sắc định viễn ly bất viễn ly, chẳng hành tướng bốn lượng, bốn vô sắc định viễn ly bất viễn ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Xá-lợi-tử! Phải biết đây là Bồ-tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo. Vì sao thế? Xá-lợi-tử! Bốn tính lự, bốn tính lự tánh không. Bốn vô lượng, bốn vô sắc định; bốn vô lượng, bốn vô sắc định tánh không. Xá-lợi-tử! Bốn tính lự này chẳng phải bốn tính lự không, bốn tính lự không này chẳng phải bốn tính lự. Vì bốn tính lự chẳng rời không, không chẳng rời bốn tính lự, bốn tính lự tức là không, không tức là bốn tính lự. Bốn vô lượng, bốn vô sắc định cũng lại như vậy.

Xá-lợi-tử! Nếu Bồ-tát Ma-ha-tát khi tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo, chẳng hành bốn niệm trụ, chẳng hành tướng bốn niệm trụ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi, chẳng hành tướng bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn niệm trụ thường vô thường, chẳng hành tướng bốn niệm trụ thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi thường vô thường, chẳng hành tướng bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi thường vô thường, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn niệm trụ lạc khổ, chẳng hành tướng bốn niệm trụ lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi lạc khổ, chẳng hành tướng bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi lạc khổ, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn niệm trụ ngã vô ngã, chẳng hành tướng bốn niệm trụ ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi ngã vô ngã, chẳng hành tướng bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi ngã vô ngã, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn niệm trụ tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng bốn niệm trụ tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi tịnh bất tịnh, chẳng hành tướng bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi tịnh bất tịnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn niệm trụ không bất không, chẳng hành tướng bốn niệm trụ không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi không bất không, chẳng hành tướng bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi không bất không, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn niệm trụ vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng bốn niệm trụ vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi vô tướng hữu tướng, chẳng hành tướng bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi vô tướng hữu tướng, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn niệm trụ vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng bốn niệm trụ vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi vô nguyện hữu nguyện, chẳng hành tướng bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi vô nguyện hữu nguyện, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn niệm trụ tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng bốn niệm trụ tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi tịch tĩnh bất tịch tĩnh, chẳng hành tướng bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi tịch tĩnh bất tịch tĩnh, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn niệm trụ viễn ly bất viễn ly, chẳng hành tướng bốn niệm trụ viễn ly bất viễn ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Chẳng hành bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi viễn ly bất viễn ly, chẳng hành tướng bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi viễn ly bất viễn ly, là hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa. Xá-lợi-tử! Phải biết đây là Bồ-tát Ma-ha-tát tu hành Bát-nhã Ba-la-mật-đa có phương tiện khéo léo. Vì sao thế? Xá-lợi-tử! Bốn niệm trụ, bốn niệm trụ không. Bốn chánh đoạn, bốn thần túc, năm căn, năm lực, bảy đẳng giác chi, tám thánh đạo chi; bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi tánh không. Xá-lợi-tử! Bốn niệm trụ này chẳng phải bốn niệm trụ không, bốn niệm trụ không này chẳng phải bốn niệm trụ. Vì bốn niệm trụ chẳng rời không, không chẳng rời bốn niệm trụ, bốn niệm trụ tức là không, không tức là bốn niệm trụ. Bốn chánh đoạn cho đến tám thánh đạo chi cũng lại như vậy.